LUONTOSELVITYS ÄÄNEKOSKEN SATAMAN ALUEELLE

ÄÄNEKOSKI

2026

LUONTO PIHLAJA OY

Sisältö

1 Tausta ja tavoitteet 2
2 Aineistot 2
3 Maastotyöt ja menetelmät 3
3.1 Maastotöiden aikataulu ja toteutus 3
3.2 Kasvillisuus ja luontotyyppiselvitys 3
3.3 Liito-oravaselvitys 3
3.4 Viitasammakkoselvitys 3
3.5 Sudenkorentoselvitys 3
3.6 Linnustoselvitys 4
4 Luontokohteiden arvottamisen kriteerit ja arvoluokitus 4
5 Tulokset 5
5.1 Pintavedet ja pohjavedet 5
5.2 Maaperä ja geologiset aluevaraukset 6
5.3 Luonnonsuojelun alueet 6
5.4 Luontotyyppi- ja kasvillisuusselvitys 6
5.5 Vieraslajit 12
5.6 Liito-orava 13
5.7 Viitasammakko 13
5.8 Sudenkorennot 14
5.9 Lepakot 15
5.10 Pesimälinnusto 15
6 Johtopäätökset 17
7 Viitteet 18

Työn tilaaja: Äänekosken kaupunki / Carita Kosonen

Selvityksen laatija: Tuomo Pihlaja, Luonto Pihlaja Oy

Kuvien © Tuomo Pihlaja

Pohjakarttojen © MML 9/2026

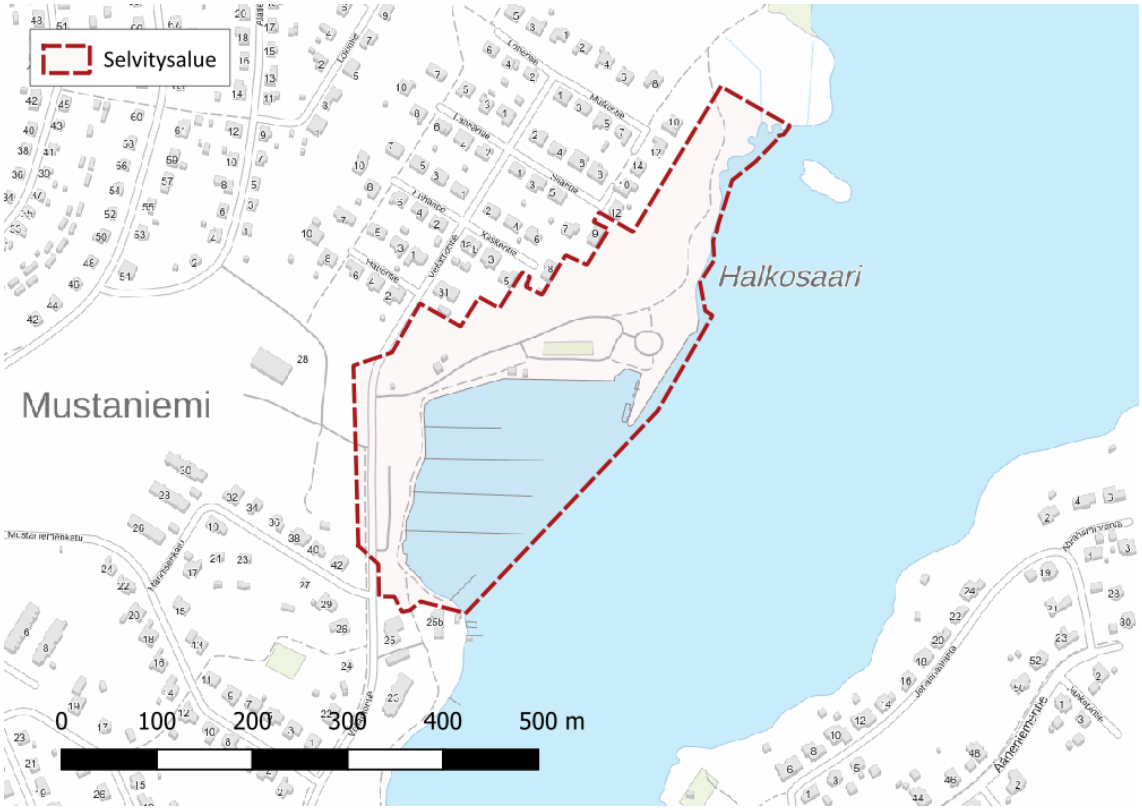
Raportin päiväys: 28.9.2026

1 Tausta ja tavoitteet

Toimeksiantona oli maankäytön suunnittelua tukevan asemakaavoitustasoisen luontoselvityksen tekeminen Äänekosken sataman alueelle.

Selvitysalue on laajuudeltaan noin 10 ha sijoittuen Halkosaaren ja Vellamontien väliselle alueelle.

Selvityksen maastotyöt tehtiin huhti-kesäkuussa 2026. Maastotyöt suoritti FM biologi Tuomo Pihlaja Luonto Pihlaja Oy:sta. Raportin laati Tuomo Pihlaja.

Kuva 1. *Selvitysalueen rajaus.*

2 Aineistot

Selvityksessä hyödynnettiin seuraavia tausta-aineistoja:

- Peruskartta ja ortoilmakuvat (MML)
- Kallio- ja maaperäkartat (GTK)
- Ympäristöhallinnon paikkatietoaineistot (Latauspalvelu LAPIO)
- Valtakunnan metsien inventoinnin vapaa paikkatietoaineisto (LUKE aineistonlatauspalvelu)
- Tiedot erityisen tärkeistä elinympäristöistä ja metsäkuvioista (Metsäkeskuksen avoin data)
- Laji.fi palvelun tiedot suojelullisesti merkittävistä lajeista (3/2026, LUOMUS)

3 Maastotyöt ja menetelmät

3.1 Maastotöiden aikataulu ja toteutus

Maastotyöt suoritettiin 1.4.2026 ja 27.6.2026 välisenä aikana. Selvityksissä noudatettiin lajiryhmäkohtaisia ohjeistuksia oikeista inventointiajankohdista huomioiden kevään ja kesän etenemisen olosuhteet.

3.2 Kasvillisuus ja luontotyyppiselvitys

Selvitysalueen arvokkaat luontotyypit selvitettiin 27.6.2026. Selvitysalueen kaikki kasvillisuuskuviot käveltiin läpi. Luontotyypit ja merkittävien kasvilajien esiintymät rajattiin maastossa paikkatiedoksi. Kasvilajeista huomioitiin erityisesti direktiivilajit, rauhoitetut, erityissuojellut ja Suomen kansainväliset vastuulajit ja muuten harvinaiset lajit.

3.3 Liito-oravaselvitys

Liito-oravaselvitys toteutettiin papanakartoituksena 1.4.2026. Lajin esiintymisen kartoittamisessa käytetyt talviset ja keväiset papanat olivat selvityshetkellä hyvin havaittavissa. Kartoituksessa noudatettiin Suomen ympäristö 1/2017 julkaisun ohjeistusta (*Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt*).

Maastossa tarkistettiin kaikki liito-oravalle soveliaat elinympäristöt, joita ovat muun muassa varttuneet kuusimetsät ja kuusivaltaiset sekametsät, varttuneet lehtimetsät, metsäiset joen- ja puronvarret, rannat sekä pellonreunushaavikot. Kartoitettavilta kohteilta tarkastettiin haaparyhmät, nuoret haavikot (runkojen läpimitta vähintään 10 cm), järeät tervalepät, koivut sekä järeähköt ja järeät kuuset. Kartoitettavien kohteiden ennakkotunnistuksessa käytettiin apuna puusto- ja kasvupaikkatietoja. Lisäksi maastotyössä tehtiin lisätarkistuksia soveliailta näyttävillä kohteilla.

3.4 Viitasammakkoselvitys

Viitasammakoiden esiintymistä selvitettiin iltayöstä 20.4.2026, 1.5.2026, 4.5.2026 ja 14.5.2026. Selvitys ajoitettiin kevään etenemisen mukaan lajin aktiivisimpaan soidinkauteen, jonka ajoittuminen oli selvitysvuonna hankalasti määritettävissä tämän kaltaisilla suurten vesistöjen rantakohteilla. Kokemukset lajin soidinääntelystä ovat osoittaneet, että lajin luotettava havainnointi edellyttää selvityksen tekoa loppuillasta tai alkuyöstä, jolloin koiraiden ääntelyaktiivisuus on suurinta. Aamuyön tunnit ovat myös aktiivista ääntelyaikaa. Aamulla ja päivällä lajin ääntely on satunnaista. Selvityshetkellä sää oli vähätuulinen ja vesistöjen rannat kokonaan sulaneet. Selvitykset tehtiin lajin kannalta suotuisina vähätuulisina ja suhteellisen lämpiminä öinä.

Lajin tyypillisiä esiintymispaikkoja ovat rehevät luhtaiset rantaosuudet ja monenlaiset pienkosteikot. Tässä selvityksessä koko selvitettävä rantaosuus kierrettiin läpi rauhallisesti kuunnellen. Soitimen käynnistämiseksi voitiin käyttää ääniatrappia. Lisääntymisalueet tunnistettiin koiraiden soidinääntelyn perusteella. Esiintymät rajattiin paikkatiedoksi perustuen ääntelevien koiraiden sijoittumiseen ja sopivan elinympäristön esiintymiseen. Lisääntymisalueille arvioitiin paikkakohtainen yksilömäärä.

3.5 Sudenkorentoselvitys

Sudenkorentojen esiintymistä kartoitettiin yhdellä laskentakierroksella 27.6.2026. Kierros ajoitettiin niin, että se osui alueelle potentiaalisimpien luontodirektiivin liitteen IVa sudenkorentolajien lummelampikorennon ja täplälampikorennon päälentoaikaan.

Sää oli sudenkorentojen selvityskerralla aktiiviselle lennolle suotuisa, lämmin (+22°) ja pääosin aurinkoinen (2/8). Sää oli hieman tuulinen (3 m/s), mutta selvityskohteen ranta oli pääosin suojainen. Selvityskäynti tehtiin keskipäivän aikaan rannalta käsin.

Selvitys perustui reviireillä oleskelevien aikuisten korentojen havainnointiin. Koko sudenkorentolajistoa ei pyritty selvittämään, vaan havainnoinnissa keskityttiin direktiivissä mainittuun lajistoon.

Selvityksessä inventoitiin rannan kelluslehtisen kasvillisuuden vyöhyke sekä ilmaversoisen kasvillisuuden ja avoveden rajapinta. Havainnoinnissa käytettiin apuna kiikaria.

3.6 Linnustoselvitys

Selvitysalueelle tehtiin aamun tunteihin sijoittuneet linnustolaskennat 1.4.2026, 20.5.2026 (7.25–7.55) ja 27.6.2026. Selvityksessä havaittu mahdollisesti huomionarvoinen pesimälajisto kirjattiin ylös ja lajiston sijoittuminen tallennettiin paikkatiedoksi. Selvityksessä etsittiin myös suurten petolintujen mahdollisia pesäpuita.

4 Luontokohteiden arvottamisen kriteerit ja arvoluokitus

Arvottamisessa selvityksessä tunnistetut luonnoltaan merkittävät kohteet sijoitetaan arvoluokkiin luonnonarvoihin perustuvien kriteerien pohjalta. Käytettyjä kriteerejä ovat:

- **Uhanalaisten lajien esiintymät**

Suomessa uhanalaisten ja alueellisesti uhanalaisten lajien luokittelu perustuu kansainvälisen luonnonsuojeluliiton (IUCN) kehittämään uhanalaisuusluokitukseen. Viimeisin luokitus on vuodelta 2019 (Hyvärinen et al. 2019). Silmälläpidettävät lajit eivät ole uhanalaisia, mutta nekin suositellaan huomioimaan. Osa uhanalaisista lajeista on luonnonsuojeluasetuksessa määritelty erityisesti suojeltaviksi lajeiksi, joiden tärkeät esiintymispaikat voidaan suojella luonnonsuojelulain nojalla (77 §).

- **EU:n luontodirektiivin liitteissä IV a ja IV b mainittujen lajien esiintymät**

Luontodirektiivin liitteessä IV a mainitut eläinlajit ja liitteessä IV b mainitut kasvilajit ovat tiukkaa suojelua edellyttäviä eliölajeja. Tiukkaa suojelua edellyttävään eläinlajiin kuuluvien yksilöiden lisääntymis- tai levähdyspaikkoja ei saa luonnonsuojelulain nojalla hävittää eikä heikentää (78 §).

- **Luonnonsuojelulain suojeltujen luontotyyppien esiintymät**

Luonnonsuojelulain luontotyyppisuojelu koskee sellaisia laissa lueteltuihin luontotyyppeihin (64 §) kuuluvia alueita, jotka ovat luonnontilaisia tai luonnontilaiseen verrattavia, ja jotka on suojellun luontotyypin säilymiselle tärkeitä. Lisäksi muutamia harvinaisia ja uhanalaisia luontotyyppejä ei saa hävittää eikä heikentää (65 §).

- **Uhanalaisten luontotyyppien esiintymät**

Luontotyyppien uhanalaisuusluokitus perustuu vuonna 2018 tehtyyn arviointiin (Kontula & Raunio 2018a). Selvitysalue kuuluu alueellisessa jaottelussa Etelä-Suomeen. Silmälläpidettävät luontotyypit eivät ole uhanalaisia, mutta nekin suositellaan huomioimaan.

- **Vesilain suojeltavien luontotyypit esiintymät**

Vesilain (Luku 2, 11 §) mukaisten kohteiden muuttaminen tai heikentäminen vaatii vesilain mukaisen lupamenettelyn. Lisäksi (Luku 3, 2 §) luvanvaraisia ovat hankkeet,

jotka aiheuttavat luonnon ja sen toiminnan vahingollista muuttumista, melkoisesti vähentävät luonnon kauneutta tai vaarantavat puron uoman luonnontilan säilymisen.

- **Ennalta tunnetut arvokkaat luontokohteet**

Huomioitavia kohteita ovat luonnollisesti jo aiemmin tunnistetut ja mahdollisesti suojellut alueet. Näitä ovat erityisesti luonnonsuojelualueet ja Natura 2000 -verkoston alueet. Muita huomioitavia alueita ovat valtakunnallisissa selvityksissä arvokkaiksi arvioidut geologiset alueet kuten kalliot, kivikot, moreenimuodostumat ja tuuli- ja rantamuodostumat sekä pohjavesialueet, joilla on pohjavedestä suoraan riippuvaisia pintavesi- tai maaekosysteemejä. Merkittäviä ovat myös linnustolle erityisen tärkeiksi tunnistetut IBA-, FINIBA- ja MAALI-alueet.

- **Muut arvokkaat kohteet**

Muita huomioitavia kohteita voivat olla esimerkiksi harvinaisten lajien esiintymät tai METSO-ohjelman kohteiden valintakriteeristön täyttävät kohteet.

Edellä olevien kriteerien perusteella kohteet on arvotettu oppaan *Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi (*Mäkelä & Salo 2023) ohjeistuksen mukaan. Arvottamisen täydentäviä kriteerejä ovat luontotyyppi- tai lajiesiintymien merkittävyys ja niiden muodostamat kokonaisuudet. Kohteiden arvoluokitus on:

- **luokka 1**: Lainsäädännöllä turvatut kohteet
- **luokka 2:** Erityisen tärkeät kohteet
- **luokka 3:** Monimuotoisuutta turvaavat kohteet
- **luokka 4:** Monimuotoisuutta tukevat kohteet

5 Tulokset

5.1 Pintavedet ja pohjavedet

Selvitysalueeseen kuuluu noin 850 m Ala-Keiteleen Ääneselän rantaviivaa Häränvirraksi kapenevan vesiväylän länsirannalla. Pääosa rannasta on rakennettua satama-aluetta ja aikanaan täyttömaalla muovattuja ranta-alueita. Pohjoisosassa on matalan luhtaista rantaa. Alueella ei ole virtavesiä.

Kuva 2. *Selvitysalueen pohjoisosan rantatyyppi.*

Selvitysalue ei ole pohjavesialuetta. Lähin Kovalanniemen pohjavesialue sijoittuu noin 2 km metrin etäisyydelle. Selvitysalueelta ei havaittu lähteitä tai pohjavesivaikutteisia elinympäristöjä.

5.2 Maaperä ja geologiset aluevaraukset

Maaperä on sekalajitteista moreenia. Maaperään ovat vaikuttaneet alueelle aiemmin tehdyt maatäytöt ja maatalous.

Alueella tai sen läheisyydessä ei sijaitse valtakunnallisissa inventoinneissa tunnistettuja arvokkaita kallio- tai kivikkoalueita, tuuli- tai rantamuodostumia tai arvokkaita moreenimuodostumia. Näistä lähin Tärttävuori sijaitsee lähes 3 km etäisyydellä.

5.3 Luonnonsuojelun alueet

Selvitysalueella tai sen välittömällä lähialueella ei ole luonnonsuojelualueita, luonnonsuojeluohjelmien alueita tai Natura-ohjelman alueita. Lähimmät luonnonsuojelualueet sijoittuvat noin 2 km päähän ja Natura-alueet yli 7 kilometrin päähän.

5.4 Luontotyyppi- ja kasvillisuusselvitys

Selvitysalue on pitkäaikaisen ja intensiivisen ihmistoiminnan aluetta. Alueella ei tästä syystä ole lainkaan täysin luonnontilaisia elinympäristöjä. Eteläosaa selvitysalueesta hallitsee satama-allas. Rantaviivaa on alueella muokattu voimakkaasti.

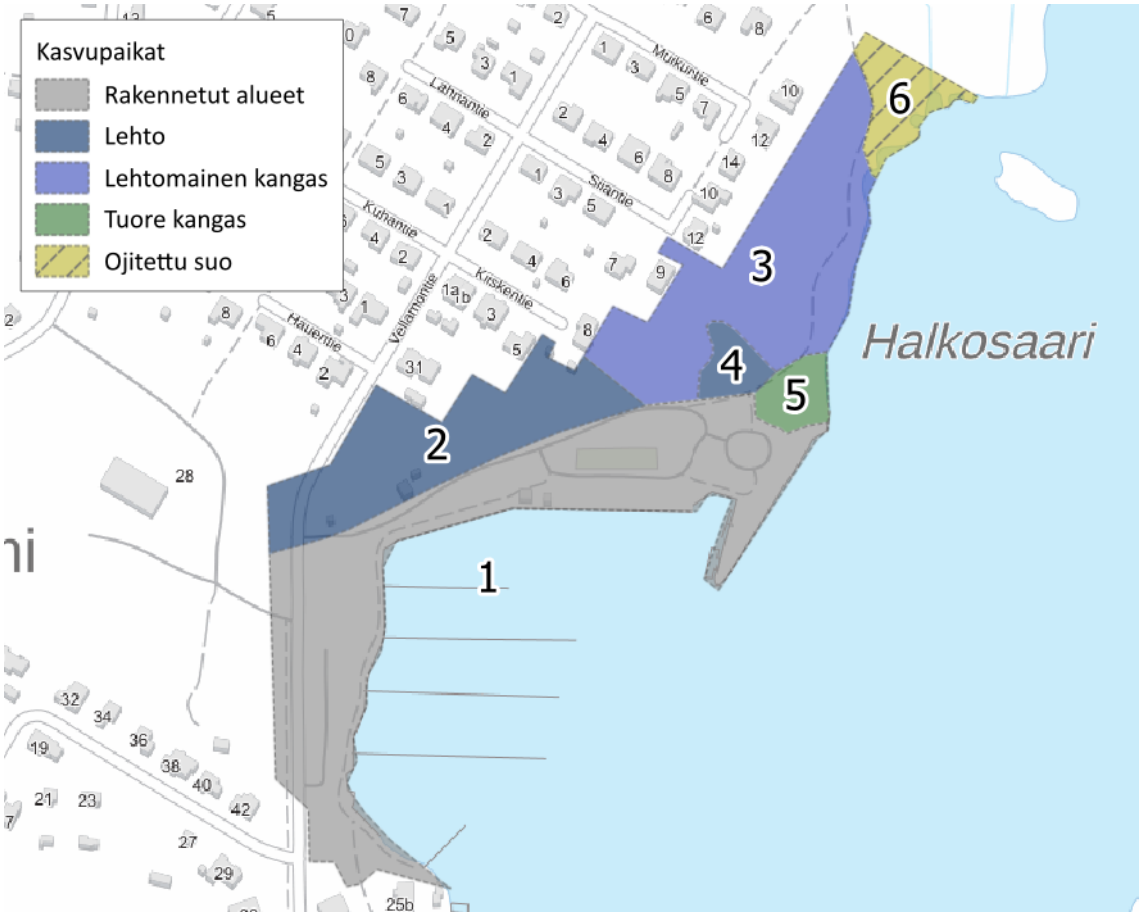
Kuva 3. *Selvitysalueen ortoilmakuva.*

Pohjoislaidalla on varttunutta mäntyvaltaista kulttuurivaikutteista metsää, jota on osin raivattu hyvin avoimeksi. Viereisiltä omakotitonteilta alueella on levinnyt hyvin runsaasti erilaisia vieraslajeja.

Aivan pohjoiskärjestään selvitysalue rajautuu vanhaan rantasuohon, joka on muuttunut ojituksissa. Mahdollisesti alue on ollut myös suopeltona hyvin kauan sitten.

Pohjoisosan ranta on matala ja mutapohjainen. Rannoilla on vaihtelevan levyisiä luhtia. Tämän alueen ja sataman välissä on kivikkoinen rantaosuus.

Selvitysalueen kaltaisilla pitkäaikaisen voimakkaan kulttuurivaikutuksen alueilla luontokohteiden arvottaminen on usein hankalaa, koska luontotyypit eivät esiinny alkuperäisessä luonnontilassa. Usein alueita kuitenkin leimaa rehevyys ja monimuotoinen lajisto.

Kuva 4. *Selvitysalueen kuviokartta.*

Alueelta ei ole tiedossa aiempia havaintoja huomionarvoisista kasvilajeista tai muistakaan eliölajeista. Uhanalaisia kasvilajeja ei havaittu selvityksessä.

Alueen kasvupaikat on esitelty seuraavassa kuvan 4 kartan mukaisesti numeroituna.

Kuvio 1. Satama-allas ja sitä ympäröivät parkkialueet ja tiejärjestelyt. Sataman rannan lajistoa ovat ulpukka, ahvenvita, pystykeiholehti, ratamosarpio, ojasorsimo, terttualpi, järvikorte, viiltosara, kurjenjalka, rantakukka, jokapaikansara ja niukkana leveäosmankäämi.

Kuva 5. *Kuvion 1 satama-altaan soutuvenealuetta.*

Kuvio 2. Vaikeasti tyypitettävä voimakkaan kulttuurivaikutteinen metsäalue. Puusto on varttunutta vallitsevaa mäntyä ja koivua. Sekapuustona on monia lajeja. Lähinnä kasvupaikka on tuoretta keskiravinteista lehtoa (OMaT, käenkaali-oravanmarjatyyppi). Aluetta on rehevöittänyt aiempi peltoalue sen yläpuolella ja voimakas puutarhajätteiden tuonti. Rannan suuntaan kasvupaikka vähän karuuntuu. Luontaista lajistoa ovat niittyleinikki, metsäkorte, metsäkastikka, vuohenputki, rönsyleinikki, lillukka, näsiä, syyläjuuri, maitohorsma, metsäkurjenpolvi, metsäruusu, punaherukka, ja metsäliekosammal. Vieraslajitilanne kuviolla on hyvin vaikea käsittäen tavallisempien vieraslajien lisäksi esimerkiksi jaloangervoja, mahdollisesti erittäin haitallista japanintatarta, kirjokeltapeippiä ja kaunokkeja.

Kuva 6. *Kuvion 2 vieraslajien vaivaamaa aluetta.*

Kuvio 3. Puustoltaan varttunutta ja harvaa kulttuurivaikutteista lehtomaista kangasta (OMT), joka paikoin lähestyy kuivaa lehtoa. Puustossa on isokokoista mäntyä ja koivua. Alikasvoksena on paikoin pihlajaa ja haapaa. Aluetta on itäosaltaan pidetty avoimena. Lajistossa runsaita ovat mustikka, riidenlieko, kielo, maitohorsma, metsäkastikka,

lillukka, niittynätkelmä, nuokkuhelmikkä, metsäimarre, metsäkurjenpolvi ja kataja. Paikoin on sudenmarjaa ja kivikkoalvejuurta.

Kuva 7. *Kuvion 3 avoimena pidettyä puistomaista metsää.*

Kuvio 4. Rehevä kulttuurivaikutteinen lehtolaikku, joka on syntynyt alueelle tyhjentävän hulevesiputken alapuolella. Lehtotyyppi on lähinnä kosteaa runsasravinteista lehtoa (OFiT, käenkaali-mesiangervotyyppi) ja myös saniaislehtoa (AthOT, soreahiirenporras-käenkaalilehtoa). Lajistossa on mesiangervoa, hiirenporrasta, leskenlehteä, nokkosta, mustaherukkaa ja koiranheisiä. Vieraslajeista jättipalsami on laajalle levinnyt ja myös pihlaja-angervoa, terttuseljaa ja kanukoita esiintyy.

Kuva 8. *Jättipalsamin valtaamaa lehtoa kuviolla 4.*

Alapuolinen maatäyttö on padonnut alueelle pienen kosteikon. Mahdollisesti alueella on myös jonkunlaista lähteisyyttä, mihin viittaisi alueen kasvilajisto. Kosteikon lajistoa ovat pitkäpääsara, viiltosara, leveäosmankäämi, järvikorte, mustaherukka, rantakukka, suo-

ohdake, virpapaju, pikkulimaska ja okarahkasammal. Kohteen luonnontilaisuus on heikko.

Kuva 9. *Pitkäpääsaran vallitsemaa mahdollista lähteikköä kuviolla 4.*

Kuvio 5. Lohkareinen rantametsä, joka ajoittain tulvii. Kasvupaikka on lähinnä tuoretta kangasta (MT). Luhtaisilla kohdilla metsäpohja on heinittynyt. Puusto on varttunutta mäntyä ja koivua. Lajistossa on mustikka, puolukkaa, riidenliekoa, metsäkortetta, kastikoita ja paatsamaa.

Kuviolla kasvoi rauhoitettua **valkolehdokkia** vähintään 5 yksilöä

Ranta on tässä lohkareinen. Kasvillisuutta ovat harvat järvikorte ja järviruoko. Ulpukkaa on niukalti.

Kuva 10. *Kuvion 5 luhtaista ajoittain tulvivaa metsää, jossa vallitsevina ovat kastikat ja paatsama.*

Kuvio 6. Ajoittain tulvivaa varttuvaa ja nuorta koivikkoa. Puustossa on muutamia järeitä haapoja ja mäntyjä kävelytien lähialueella. Lajistoa ovat kastikat, kiiltopaju, suoputki, jouhivihvilä, paatsama, ranta-alpi, kurjenjalka, metsäkorte ja karpalot. Kuvio on ojitettu ja ojissa kasvaa runsaana vehkaa. Ilmeisesti alue on ollut kauan sitten peltona. Tulvametsänä kohdetta ei arvioitu edustavaksi.

Niemen kärkeä kohti kuvio rämeytyy ja muuttuu mäntyvaltaiseksi. Vallitseviksi tulevat suopursu, vaivero ja juolukka.

Kuva 11. *Kuvion 6 ajoittain tulvivaa koivikkoa.*

Rannat ovat sara- ja heinäluhtaisia. Lajistoa ovat pullosara, viiltosara, luhtasara, ranta-alpi, terttualpi, kurjenmiekka, korpikastikka, järvikorte, rantakukka, raate ja kurjenjalka, Ulompana on kohtalaisen runsaana ulpukkaa. Halkosaaren tyvellä on tiheä järviruovikko.

Kuva 12. *Kuvion 6 rantojen luhtia.*

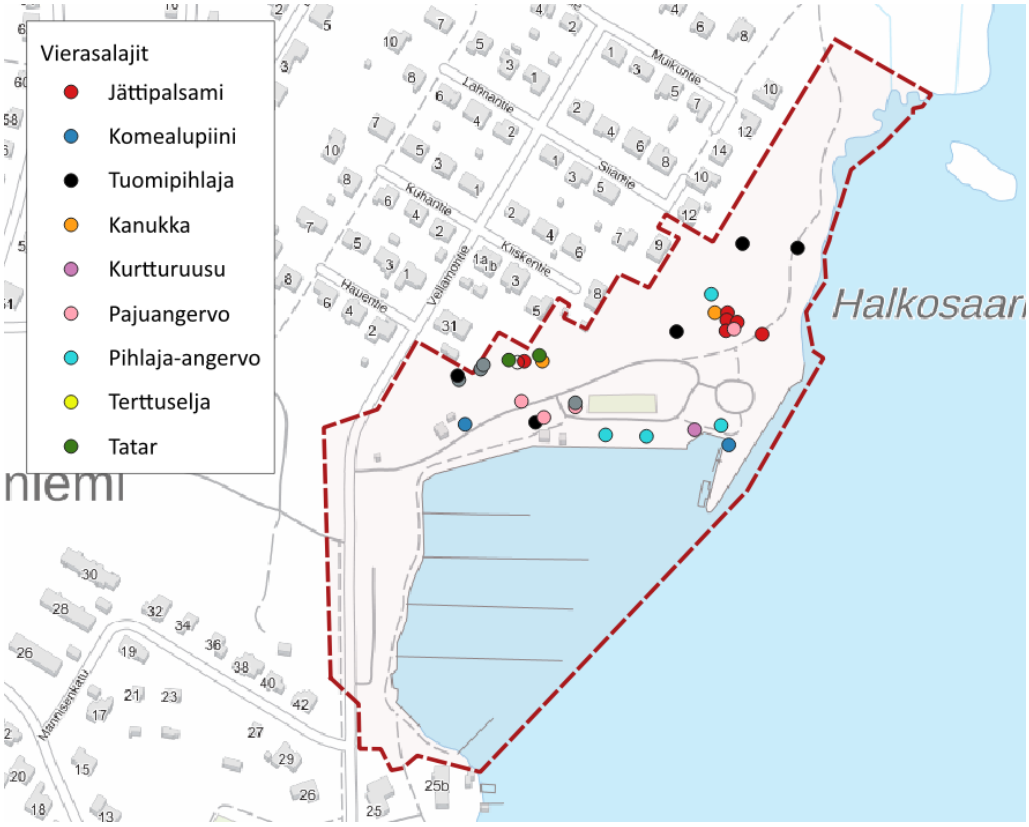
5.5 Vieraslajit

Selvitysalueen vieraslajitilanne on hyvin vaikea ja puuttumatta nopeasti paheneva. Jättipalsami on laajasti levinnyt. Satama-alueen istutukset ovat pitkälti pihlaja-angervoa, pajuangervoa ja isotuomipihlajaa. Tuomipihlaja on levinnyt laajasti alueen metsiin. Kurtturuusua ja kanukoita esiintyy myös. Komealupiinia on satama-alueen reunoilla.

Puutarhojen reuna-alueella on monenlaisia koristekasveja. Nopeita torjuntatoimia vaatisi alueella nopeasti leviävä kookas tatarlaji.

Kuva 13. *Aggressiivisesti leviävää suurikkoista tatarta, jota ei määritetty lajilleen.*

Kuva 14. *Vieraslajien tärkeimmät esiintymisalueet. Kartta ei sisällä kaikkia havaintoja, vaan on suuntaa antava.*

5.6 Liito-orava

Liito-orava on EU:n luontodirektiivin liitteessä IV(a) mainittu laji. Lajin lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on luonnonsuojelulain nojalla kielletty.

Selvitysalueella ei havaittu merkkejä liito-oravista. Alueella on lajille soveltuvan oloista varttunutta puustoa, josta kuitenkin puuttuvat lajin suosimat järeät kuuset. Haapaa esiintyy, mutta vain harvakseltaan.

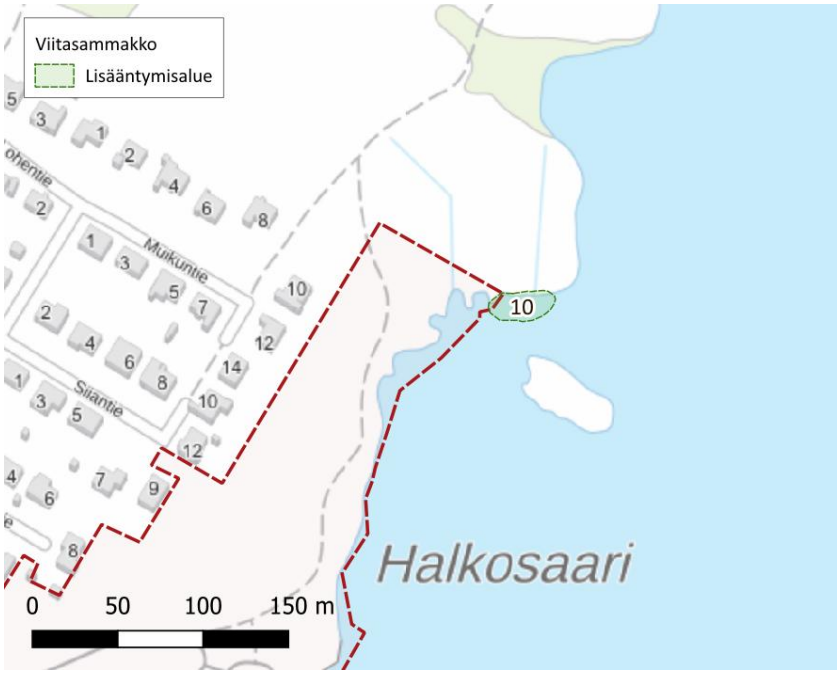
Selvitysalueen länsipuolella on Mustaniemen liito-oravan elinpirin ydinalue ja lisääntymisalue, jolta on havaintoja papanapuista pitkältä ajalta. Kohdetta ei tarkastettu tässä selvityksessä. Selvitysalueen rantametsällä voi olla merkitystä alueen liito-oravaien kulkureittinä ja puustoisen yhteyden säilyttäminen sataman rannan kautta on suositeltavaa.

5.7 Viitasammakko

Viitasammakko on EU:n luontodirektiivin liitteessä IV(a) mainittu laji. Lajin lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on luonnonsuojelulain nojalla kielletty. Havaintoja lisääntymispaikasta saatiin Halkosaaren tyveltä.

Yhteensä kohteella havaittiin noin kymmenen ääntelevää viitasammakkoa. Todennäköisesti soidin ei ollut aivan huipussaan. Havaintoja saatiin vain viimeisellä neljästä selvityskäynnistä. Mahdollisesti sijainti viileän ison selkäveden partaalla on syynä muihin kohteisiin selvästi myöhemmin alkaneeseen soitimeen. Havainnot sijoittuvat alueen järviruokoluhdalle.

Täyttöaineksen patoama ajotien kääntöpaikan yläpuolelle on syntynyt allikkoalue, jolla oli äänessä hyvin runsaasti ruskosammakoita. Viitasammakoita tässä kohtaa ei kuitenkaan havaittu.

Kuva 15. *Viitasammakon havaitut yksilömäärät ja lisääntymisalueet.*

Kuva 16. *Alueen viitasammakon lisääntymisalue kesäasussa.*

5.8 Sudenkorennot

Selvityksessä ei havaittu direktiivissä mainittujen sudenkorentolajien esiintymiä. Kyseeseen tulevat lähinnä lummelampikorento ja mahdollisesti täplälampikorento ja sirolampikorento.

Selvityskierrokset tehtiin kuitenkin ajankohtana, jolloin lummelampikorentoja ja täplälampikorentojakin oli muilla kohteilla aktiivisesti lennossa. Olosuhteet selvitykseen olivat erinomaiset. Havaittua lajistoa olivat välkekorento, vaskikorento, ruskohukankorento ja isotytönkorento.

Alueella on ulpukkakasvustoja, jotka vaikuttavat varsin hyvin lummelampikorennolle sopivilta. Mahdollisesti rajoittavia tekijöitä voivat olla ranta-alueen mataluus, veden laatu ja toisaalta pohjan hyvin pehmeä koostumus.

Kuva 17. *Lummelampikorennoille soveltuvalta vaikuttavaa aluetta Halkosaaren tyvellä.*

5.9 Lepakot

Lepakot EU:n luontodirektiivin liitteessä IV(a) mainittuja lajeja. Niiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on luonnonsuojelulain nojalla kielletty.

Selvitysalueella ei todettu lepakkojen päiväpiiloiksi tai lisääntymispaikoiksi erityisen hyvin soveltuvia kohteita kuten hylättyjä rakennuksia, luolia tai runsaasti kolopuustoa sisältäviä metsäkuvioita. Lepakkojen esiintyminen alueella on todennäköisesti tavanomaista.

5.10 Pesimälinnusto

Selvitysalue sijoittuu ihmistoiminnan vaikutuspiiriin ja taajamarakenteen sisälle, mikä vähentää aremman ja vaateliaamman metsälajiston esiintymisen todennäköisyyttä. Alueelle tyypillisiä ovat maantieteelliselle alueelle tavanomaiset sekametsiä suosivat lajit ja kulttuuriympäristöissä viihtyvät lajit. Maalinnustossa runsaimpia lajeja olivat peippo, talitiainen ja kirjosieppo. Harvalukuisimmista lajeista toukokuussa tavatun **idänuunilinnun** havainto koskenee vielä muuttomatkalla ollutta yksilöä, vaikka laji reviirilaulua esittikin pitemmän aikaa. Kesäkuussa lajia ei enää tavattu.

Uhanalaisia lajeja tavattiin reviirillä vain erittäin uhanalainen (EN) **hömötiainen**. Havainto tehtiin huhtikuun alun käynnillä, eikä lajin pesinnästä saatu viitteitä myöhemmillä käynneillä. Laiturialueilla oli yksi tai kaksi silmälläpidettävän (NT) **västäräkin** reviiriä. Toukokuun käynnillä satama-altaassa oleskeli kaksi silmällä pidettävää (NT) **tukkakoskeloa**.

Vesi- ja rantalinnusto alueella on kohtalaisen runsas, sijoittuen kuitenkin juuri selvitysalueen ulkopuolelle Halkosaaren ympäristöön. Itse selvitysalueella tavattiin vain yksi sinisorsapoikue, jonka senkin pesäpaikka lienee ollut Halkosaaren alueella.

Halkosaaren alueella tavattiin pesivinä tai reviirillä laulujoutsen (vain kihlapari), tavi, sinisorsa, **härkälintu** (NT), rantasipi, kalalokki (4–6 paria), kalatiira ja vaarantunut (VU) **pajusirkku**. Silmälläpidettävän härkälinnun pesintä alueella oli onnistunut ja kesäkuussa tavattiin vähintään kaksi pientä poikasta toisen emon seurassa.

Kuva 18. *Linnustolle tärkeä paikallinen kohde, Halkosaaren tyvialue.*

Taulukko 1. *Havaittu pesivä maalinnusto ja lajien uhanalaisuus. Uhanalaisten osalta on arvioitu myös parimäärä. Taulukko sisältää myös välittömästi selvitysalueen vieressä sijaitsevan Halkosaaren alueen havainnot (parimäärät suluissa).*

Havaitut lajit	Uhanalaisuus	Parimäärä
Laulujoutsen		
Tavi		
Sinisorsa		
Tukkakoskelo	NT	0
Härkälintu	NT	(1)
Rantasipi		
Kalalokki		
Kalatiira		
Västäräkki	NT	1–2
Leppälintu		
Mustarastas		
Räkättirastas		
Punakylkirastas		
Lehtokerttu		
Idänuunilintu		
Pajulintu		
Kirjosieppo		
Hömötiainen	EN	0
Sinitiainen		
Talitiainen		
Varis		
Peippo		
Vihervarpunen		
Pajusirkku	VU	(1)

Kuva 19. *Huomionarvoisten ja harvalukuisten pesimälintujen sijoittuminen.*

Huomionarvoinen lajisto on koottu kartalle kuvassa 19.

Halkosaaren alue arvotettiin paikallisesti tärkeäksi linnuston pesimäalueeksi arvoluokassa 3: Monimuotoisuutta tukevat alueet.

6 Johtopäätökset

Selvitysalue on pitkäaikaisen intensiivisen ihmistoiminnan aluetta. Täysin luonnontilaisia luontotyyppejä selvitysalueella ei ole lainkaan. Alueella on lehtoisuutta ja kosteita luontotyyppejä, mutta niiden luonnontilaisuus on heikko. Luontotyyppien perustella ei rajattu arvokkaita alueita.

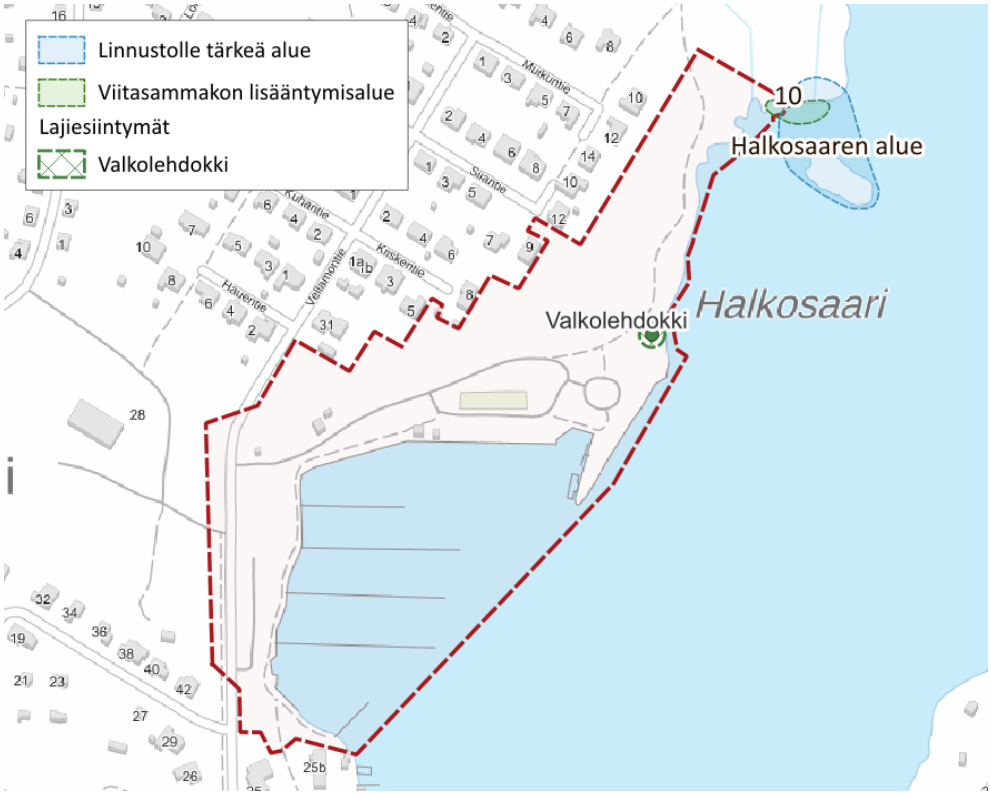
Alueelle on rauhoitetun **valkolehdokin** esiintymä. Rauhoitettua kasvia, sen osaa tai siemeniä ei saa poimia, kerätä, leikata irti, ottaa juurineen eikä hävittää. Aluetta saa käyttää maa- ja metsätalouteen tai tavanomaiseen rakennustoimintaan ja rakennuksia sekä laitteita tarkoituksensa mukaisesti. Tällöin on kuitenkin vältettävä vahingoittamasta tai häiritsemästä rauhoitettuja eläimiä ja kasveja, jos se on mahdollista ilman merkittäviä lisäkustannuksia.

Alueen pohjoislaidalla on luonnonsuojelulain heikentämiskiellon alainen **viitasammakon** lisääntymispaikka.

Selvitysalueella ei arvioida olevan muiden luontodirektiivin liitteen IVa lajien lisääntymis- tai levähdyspaikkoja.

Selvitysalueen pohjoisosassa on paikallisesti merkityksellinen vesi- rantalinnuston **Halkosaaren pesimäalue**. Muuten alueen linnusto oli tavanomainen.

Selvitysalueen vieraslajitilanne on vaikea ja edellyttää nopeaa ja suunnitelmallista puuttumista.

Kuva 20. *Selvityksessä tunnistettujen luontoarvojen sijoittuminen.*

7 Viitteet

Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019. Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 704 s.

Kontula, T. & Raunio, A. (toim.). 2018a. Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja – Osa 1: Tulokset ja arvioinnin perusteet. Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö, Helsinki. Suomen ympäristö 5/2018. 388 s.

Kontula, T. & Raunio, A. (toim.). 2018b. Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018. Luontotyyppien punainen kirja – Osa 2: luontotyyppien kuvaukset. Suomen ympäristökeskus ja ympäristöministeriö, Helsinki. Suomen ympäristö 5/2018. 925 s

Luonnonsuojeluasetus (1066/2023).

Luonnonsuojelulaki (3/2023).

Metsälaki (12.12.1996/1093).

Mäkelä, K & Salo, P. 2023. Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi. Opas tekijälle, tilaajalle ja viranomaiselle. 2. korjattu painos. SYKE 43/2023

Neuvoston direktiivi luonnonvaraisten lintujen suojelusta (NDir 79/409/ETY).

Neuvoston direktiivi luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta (NDir 92/43/ETY).

Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.) 2017: Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt. – Suomen ympäristö 1/2017: 1–278.

Rassi, P., Alanen, A., Kanerva, T. & Mannerkoski, I. (toim.) 2001. Suomen lajien uhanalaisuus 2000. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus, Helsinki. 432 s.

Vesilaki (27.5.2011/587).